

G L O S A

Dr. Marko Dvořák

STARA SLIKA

(Iz pisma mladostni prijateljici)

Od srcá se ti zahvaljujem za božična in novoletna voščila, ki si jim priložila čudovit, nepozabno lep spomin. Kako si pozorna!

Gledam sliko izpred toliko let in v blagem spominu odpoljubljam iz mraka polpozabe vse tisto, kar smo takrat doživljali. Kljub temu, da kot »zgodovinar« vemo, da so bili tisti časi tudi prekleto kruti, mi slika pred očmi in slika v srcu, ki je postoterjen odmev prve slike, poraja nepremagljivo občutje – zavest ene same brezmadežne svetlobe. Koliko lepote, koliko harmonije, koliko naravnost nesramnega optimizma! Saj, res je, da smo bili takrat vsi udeleženci tiste slikovne scene še mladi, da so nas ljubeče in fizično otipljivo obkrožali še mnogi naši nepozabno dragi, ki so nas pozneje nepreklicno zapustili, in da je bilo takó rekoč v resnici še »vse pred nami« – to je nekako subjektivna, pa četudi v nekem smislu morda celó varljiva »vzročna podpora« tistemu blaženemu občutju brezmadežne svetlobe; vendar mi vse v meni kričí, da pri tem občutju le ne gre samó za varljiv subjektivizem, ampak da so bili tisti časi tudi objektivno svetlejši od teh, v katerih nam potekajo današnji dnevi in v katerih se takó ali drugače izteka naša doba.

Svet, kakršen jè, pač res ni dober; je slabši, veliko slabši od tistega, ki smo ga tudi mi še doživeli in ki se ga boleče ljubeče spominjava takó ti, draga prijateljica, kot jaz. »Svet« pa smo seveda ljudje, ki nismo prav nič »sveti«: mi namreč »delamo svet« okoli sebe, mi oblikujemo lastne medsebojne odnose, mi grešimo drug nad drugim ter krnimo božji načrt z našo pasivnostjo in ga kvarimo z našim samovoljnim aktivizmom.

Ni kaj, prav nič nam ne pomaga, če še takó farizejsko zabavljamo čez »prejšnjo garnituro«, čez tako imenovano »generacijo očetov«, češ tá je kriva, da moramo včeraj in danes in jutri živeti v takim zagatnem mraku, saj nam je s svojo pokvarjenostjo priklicala dve svetovni vojni ter nam nakopala na glavo fašizem, nacizem in komunizem... Ne, prav nič nam ne pomaga to kazánje s prstom nazaj, češ ôni so krivi, mi, današnji – takó imenovana

»generacija sinov« – prenašamo samó posledice vzrókov, ki so nam jih naprtili »pokvarjeni očetje«. Nič nam ne pomaga, če v sebi še takó mazohistično negujemo iluzijo naše »brezmadežne«, zgolj trpne žrtvovanosti ... Nič nam ne pomaga, dokler se sami v vsej nagôti nismo voljni in sposobni postaviti pred ogledalo, se iz oči v oči spogledati s seboj in si pošteno priznati, kar je globoko v nas pa v vsem našem dejanju in nehanju neutajljivo res:

Da »svet«, odkar ga ravná in giblje »naša generacija«, ni boljši od tistega, ki smo ga (s)prejeli kot dediščino iz rók »očetov«, da je ta svet še slabši od prejšnjega in da je »dediščina«, ki jo zdaj že kot »očetje« polagoma zapuščamo »sinovom«, še veliko bolj turobna, še znatno bolj »brezperspektivna« od tiste, ki smo jo svoje čase prejeli sami.

Da v tem »svetu« poleg učinkovite »krivde očetov« razdiralno deluje tudi naša lastna neučinkovitost, nepripravljenost, nevoljnost, nesposobnost, da bi to »krivdo« v sebi premagali, da bi jo presegli, da bi v mišljenju in dejanju postali drugačni, boljši. Ta naša neučinkovitost, nepripravljenost, nevoljnost in nesposobnost namreč ni bila in ni niti toliko »originalna«, da bi »iznašla« vsaj majčkeno, vsaj kolikor toliko opazno nianso zares novega, resnično boljšega svetá, ampak se vseskozi utaplja v farizejskih samopomilovalnih obtožbah »krivde očetov«, sama pa pri tem veselo in v bistvu nespremenjeno nadaljuje domala vse tisto, nad čimer se pri »očetih« takó svetohlinsko pritožuje. Ta naša neučinkovitost, nepripravljenost, nevoljnost in nesposobnost pa je prav takó negravžen greh na naši duši »sinòv«, kakor je negravžna »krivda« na duši naših »očetov«.

Da, »naša generacija« vrhu vsega na svoji duši ne nosi samó greha svoje pasivnosti, svoje neučinkovitosti, nepripravljenosti, nevoljnosti in nesposobnosti, ampak prenaša na njej tudi greh svojega lastnega zgrešenega, napačnega, pokvarjenega aktivizma. Ta »aktivizem« se namreč zgolj navidezno, samó frazêrsko in pozêrsko (danes bi rekli »populistično«), samó v besedah (»*Besede, besede, besede ...*«, *Shakespeare, Hamlet*) naslanja na splošno blaginjo (danes bi napačno rekli »*skupno dobro*«) pa na demokracijo pa na solidarnost pa na resnico in pravico pa na poštenost itn. – prava pobuda in podoba tega aktivizma pa je kajpada vse kaj drugega: je gola, perverzna, brezvestna, cinična, nihilistična sebičnost, osredotočena zgolj na lastno trenutno *last, slast in oblast*. – Oblast nad našim današnjim svetom smo po naši lastni krivdi prepustili oholo primitivnim, domala neukim in skrajno nesposobnim političnim »voditeljem brez hrbtenice«, zato da jih »iz ozadja« kot take marionete lahkó toliko bolj učinkovito vódimó po potéh naše sebične in v bistvu samomorilne pogoltnosti. Ta naša pogoltnost nam vsem skupaj sicer »rožice sadí« (se pravi, da nam láže) o nekakšni boljši prihodnosti, v resnici pa ji je za to prihodnost figo mar in neguje samó svoj lastni, trenutni subjektivni prid, ne glede na še takó očitno katastrofalno objektivno škodljivost

svojega divjaškega, morilnega »napredka«. Temu zgrešenemu in gréšnemu »napredku«, ki ni drugega kot slepa sla brezvestnih in brezsrčnih trenutnih »mogočnikov« po njihovi trenutni, takojšnji, zdajšnji lasti, slasti in oblasti (češ: *samo danes živimo, jutri pa četudi vse skupaj vrag vzame*), mora služiti vse, od znanosti do tehnike, od politike do kulture, od vere do vzgoje, od človeka in hudiča do Bogá. Mi pa, kakor da tega ne vidimo, ubogljivo sodelujemo kot pridni statisti v tej strašni peklenski komediji ob koncu drugega tisočletja po Kristusu in disciplinirano sprejemamo takó cinično materialistični življenjski slog kot perverzno nihilistično »ideologijo« svojih trenutnih »gospodarjev«, namesto da bi se jim v imenu svoje odraslosti, v imenu svojega znanja, v imenu svojih vrednot, kot so poštenost, solidarnost, zvestoba, v imenu svoje kulture, v imenu naše skupne prihodnosti ter v imenu svoje neprekríčljive vesti in odgovornosti pred Bogom in ljudmi postavili enkrat za vselej po robu, jim iztrgali iz njihovih umazanih šap oblast nad nami in nad našo usodo ter jih kot Jezus mešétarje izgnal iz templja našega bivanja.

Ne, nič, prav nič nam ne pomaga tóžba nad »krivdo generacije očetov«, dokler se sami ne pogledamo v ogledalo, se ne spregledamo, pokesamo in popravimo.

Vidiš, draga prijateljica, koliko misli in čustev si sprožila v meni, ko si mi poslala tisto – zame takó čudovito – spominsko fotografijo iz »najine« davne, prelepe mladosti, ki pomeni vsaj meni – a verjamem, da tudi tebi –:

***»v nelepem življenju sled Neizrekljivega,
sredi večne smrti sled Večnoživega,
luč neugasljev(o) sredi večne noči.«***

(Ivan Cankar, Helena)

(... ..)

Tujina, 24. januarja 1998.